HZJZ
HRVATSKI ZAVOD
ZA JAVNO ZDRAVSTVO
Rockefellerova 7
HR-10000 Zagreb
T: +385 1 4863 222
F: +385 1 4863
366 www.hzjz.hr

Hrvatski zavod za javno zdravstvo
Zagreb, 27. svibnja 2020.
Verzija 2

Preporuke za sigurno održavanje pogreba, posljednjih ispraćaja i polaganja urni za vrijeme epidemije bolesti COVID-19

Ove se preporuke odnose na provedbu mjera prilikom organiziranja i provođenja pogreba, posljednjih ispraćaja i polaganja urni, a donose se radi zaštite obitelji preminule osobe, pogrebnika i ostalih sudionika.

1. Opće preporuke

Pojačana osobna higijena. Treba izbjegavati rukama dodirivati usta, nos, oči i lice. Kod kašljanja i kihanja usta i nos prekrivaju se laktom ili papirnatom maramicom koju poslije treba odbaciti u koš za otpad s poklopcem te treba dezinficirati ruke. Pri kašljanju i kihanju treba okrenuti lice od drugih osoba. Treba izbjegavati izražavanje sućuti uobičajenim kondoliranjem.

Fizička udaljenost. Za cijelo vrijeme boravka u svim prostorima, uključujući dolazak i odlazak, preporučuje se održavanje fizičkog razmaka između osoba (sudionici, predstavnici vjerskih zajednica i osoblje) od 1,5 metra. Pravilo fizičke udaljenosti ne mora se primjenjivati između članova istog kućanstva ili osoba koje su uobičajeno u bliskom kontaktu.

Maske za lice. Preporučuje se korištenje maske za lice ili medicinskih maski tijekom boravka u zatvorenim prostorima ako ne onemogućavaju obavljanje posla za djelatnike i ostalo osoblje ili aktivnosti sudionika. Upute za pravilno korištenje maski za lice dostupne su na sljedećoj poveznici: https://bit.ly/3caB81N

Dnevno mjerenje tjelesne temperature. Sudionici, predstavnici vjerskih zajednica, kao i osoblje trebaju prije ispraćaja izmjeriti tjelesnu temperaturu. Ako je tjelesna temperatura u jutarnjim satima viša od 37,2°C, ako se osoba osjeća bolesno ili ima bilo koje znakove bolesti (odnosi se na sve simptome i znakove bolesti, ne samo na bolesti dišnih puteva), ne preporučuje se odlazak na posao, odnosno sudjelovanje na pogrebu.

Evidencija. Za obrede i ispraćaj preporučuje se vođenje evidencije sudionika i osoblja radi lakšeg praćenja kontakata u slučaju eventualne pojave zaraze virusom SARS-CoV-2 pri čemu će se prikupljati osnovni podatci: ime, prezime, datum rođenja i broj telefona.

Raspored. Osigurati dovoljan vremenski razmak između pogreba da se mogu provesti sve mjere čišćenja i dezinfekcija prostorija nakon svakog pogreba, posebno uzimajući u obzir često dodirivane predmete i površine.

2. Organizacija i održavanje pogreba

Ograničenje ukupnog broja sudionika. Najveći broj sudionika koji mogu istovremeno boraviti u zatvorenim i na otvorenim prostorima, uz poštovanje preporučenog fizičkog razmaka od 1,5 metra među sudionicima, organizatori će odrediti sukladno veličini prostora vjerskih objekata i objekata predviđenih za ostale dijelove ispraćaja.

Ožalošćene osobe koje su u samoizolaciji:

- Ožalošćenim osobama članovima obitelji koje su u propisanoj samoizolaciji zbog moguće izloženosti virusu SARS-CoV-2 treba omogućiti dolazak na pogreb, posljednji ispraćaj. Propusnicu izdaje županijski stožer civilne zaštite na temelju zahtjeva osobe.
- Ne smiju dolaziti na pogreb, posljednji ispraćaj ili polaganje urne ako imaju povišenu tjelesnu temperaturu ili simptome respiratorne bolesti, čak i ako su vrlo blagi.
- Trebaju se pridržavati propisanog razmaka od 1,5 metra od drugih osoba, propisanih općih higijenskih mjera, koristiti vlastiti prijevoz i koristiti medicinsku masku kojom će prekriti nos i usta.

Obavijest o smrti. Osmrtnica smije sadržavati uobičajene podatke o mjestu i vremenu održavanja pogreba, posljednjeg ispraćaja i polaganju urne.

Glazbene usluge. Glazbene izvedbe preporučuje se održavati samo sukladno evidenciji i s točno navedenim izvođačima. Preporuka je da se izvođači postave na udaljenost od 4 metra od ostalih sudionika ispraćaja. Razmak od 2 metra preporučuje se između izvođača pjevačkih dionica i od njih te između glazbenika s puhačkim instrumentima.

Posluživanje i konzumacija hrane i pića. Obavlja se prema Preporukama za sprječavanje infekcije u ugostiteljskim objektima koje su dostupne na sljedećoj poveznici: https://bit.ly/3epLcVT

Preporuke za *catering* usluge dostupne su na sljedećoj poveznici: https://bit.ly/2M2Soey

Posuđe. Čaše, ostalo posuđe i ostale predmete ne treba dijeliti s drugim osobama.

Maksimalna zaštita posjetitelja i zaposlenika. Prilikom interakcije s posjetiteljima osoblje treba koristiti zaštitnu masku koja prekriva nos i usta. Treba im stalno biti na raspolaganju dezinfekcijsko sredstvo kojim će redovito dezinficirati ruke.

3. Higijena prostora

Klimatizacijski uređaji, uređaji za grijanje i ventilaciju. Opća preporuka za unutarnje prostore je prozračivanje otvaranjem prozora, a manje korištenjem ventilacijskih sustava. Pri korištenju ventilacijskih sustava posebnu pozornost posvetiti praćenju stanja filtara i održavanju pravilnog stanja brzina zamjene zraka u zatvorenom prostoru. Treba provjeriti pravilno funkcioniranje opreme za ventilaciju i izmjenu zraka. Preporučuje se ventilacija povećanim postotkom vanjskog zraka koji cirkulira u sustav te način rada bez recirkulacije kako bi se poticale promjene zraka koje smanjuju koncentraciju potencijalno zaraznih čestica.

Čišćenje prostora. Često dodirivane površine kao što su kvake na vratima, radne površine, rukohvati te druge dodirne površine koje koristi veći broj osoba neophodno je dezinficirati prije početka pogreba. Pri planiranju rasporeda vjerskih i ugostiteljskih objekata potrebno je osigurati dovoljno vremena za ulazak i izlazak sudionika te u slučaju dva uzastopna događanja omogućiti dovoljno vremena za dezinfekciju prostora.

Detaljnije upute dostupne su na sljedećim poveznicama:

- **Bez oboljelih od COVID-19:** https://bit.ly/2VLkkt3
- **Osobe pod sumnjom ili oboljele od COVID-19:** https://bit.ly/3d1WmiS.

4. Primanje suradnih djelatnika

Suradni djelatnici. Dolazak drugih osoba (npr. usluga dostave cvijeća i svijeća) treba organizirati na način da se prije dolaska te osobe telefonski najave radi dolaska i prethodno kod kuće izmjere tjelesnu temperaturu u jutarnjim satima. Ako je tjelesna temperatura viša od 37,2 °C u jutarnjim satima, ako se osoba osjeća bolesno ili ima bilo koje znakove bolesti (odnosi se na sve simptome i znakove bolesti, ne samo na bolesti dišnih puteva), odgađa planiranu aktivnost te se telefonom javlja nadležnom obiteljskom liječniku.